

03.april 2017

AD UTTAELSE FRA LANDSMØTET FOR 2017

Vi viser til «Uttale fra Landsmøtet 2017», publisert i bladet Rimfakse1/2017 (vedlagt).

Foreninga Reisaskeid blei stifta 06.10.2016 med følgende formål:

Å arrangere Skeid i Nord-Troms/Troms og Finnmark i henhold til regelverket, som eies av landslagene for de tre nasjonale hesterasene dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest.

Å bidra til utvikling av Skeid i henhold til anbefalinger i Handlingsplanen for de nasjonale hesterasene og LMD/stortingets føringer.

Å bidra til bevaring og utvikling av de nasjonale hesterasene, med hovedvekt på regionens egen hesterase lyngshest.

I vedtektene står det også: *Foreningens formue skal etter oppløsning og gjeldsavleggelse tilfalle det formål foreningen arbeider for å fremme ved at midlene tilfaller Alslaget for lyngshest i Troms.*

Bakgrunn for stiftelsen var en vanskelig samarbeidssituasjon mellom alslaget for lyngshest i Troms og oss som medlemmer av organisasjonen i Nord-Troms, med et sterkt engasjement for Skeid. Foreninga Reisaskeid har en samarbeidsavtale med Troms dølahestlag.

Bakgrunn for vårt engasjement for Skeid

Uttalelsen fra Landsmøtet 2017 presenterer en visjon som er til forveksling lik det uttalte målet for arbeidet med nordlandshest/lyngshest de siste 45 årene. Tidlig på 1970-tallet var hestetallet i Norge lavt (ca 20.000, Store norske leksikon) og det var ingen andre ponnier i landet enn nordlandshest/lyngshest. Antall nordlandshest/lyngshester utgjorde om lag 1 % av det totale antallet hester.

Nordlandshest/lyngshesten har blitt brukt i mange greiner innafor den etablerte hestesporten og det har de i alle fall siden tidlig på 1970-tallet vært dyktige brukere av rasen, som har gjort en formidabel innsats for å vise den fram i mange ulike greiner og som har lyktes svært godt. Tilsvarende innsats er lagt ned i miljøene rundt fjordhest og dølahest. Fjordhesten har til og med feira 25 års-jubileum for sitt NM, som arrangeres innafor rytterforbundets regelverk og de hadde en fantastisk oppvisning av spranghester på Oslo Horse Show høsten 2016.

Likevel opplever alle de tre rasene - og vår rase spesielt - at vi ikke når ut i markedet. Mens hestetallet stiger (125. 000 i 2012, anslag fra Norsk Hestesenter) er antall fødte føll per år langt fra det antallet som må til for å bevare rasen. På disse 45 årene har ikke nordlandshest/lyngshest fått den markedsandelen vi hadde håpet på. Vi taper i konkurransen med islandshest og andre importerte ponnier.

Da er det et feilgrep etter vår mening, å satse på mer av det som vi veit ikke har virka godt nok på 45 år og i tillegg bare anta at hesten «er god nok til å fylle mange behov i et marked som søker kvalitet», uten å vise til noe som helst annet enn «vi som vet....», som det står i Landslaget sin uttalelse.

Handlingsplanen for de nasjonale hesterasene 2011 - 2020

Handlingsplanen kom etter årevis med ulike rapporter som alle hadde samme konklusjon: de nasjonale hesterasene taper i markedet og står i fare for å dø ut. Handlingsplanen er et resultat av en erkjennelse av at organisasjonene og Norsk Hestesenter måtte be om faglig hjelp for å planlegge tiltak som kunne bidra til å snu den negative trenden med for få fødte føll. Handlingsplanen er utarbeida og vedtatt gjennom grundige prosesser i en arbeidsgruppe nedsatt av Norsk Hestesenter med representanter fra relevante fagmiljøer og de tre raseorganisasjonene. Organisasjonene har behandla Handlingsplanen og den er underskrevet av alle tre, sammen med Norsk Hestesenter. Et av de viktigste tiltakene som er anbefalt i Handlingsplanen er utvikling av signaturaktiviteter. Det har seinere fått det geniale navnet Skeid.

Utvikling av Skeid

Skeid er en aktivitet (sport/konkurranse) utvikla eksklusivt for de nasjonale hesterasene av raseorganisasjonene. Skeid har tatt inn øvelser fra mange ulike aktiviteter for hest og kan kort beskrives som terrengløype med innlagte tekniske utfordringer og miljøfaktorer. Skeid favoriserer nettopp rasenes allsidige bruksegenskaper. Skeid kan gjøres uten behov for fasiliteter som bane eller ridehus. Skeid er en lavterskelaktivitet, men utfordrer også erfarne folk og hester.

Egenskapene som har fokus i Skeid er valgt ut gjennom prosesser i raseorganisasjonene (identitesprosess (oppstart 2011) og gjennom arbeid i flere ulike arbeidsgrupper) med støtte fra ny norsk forskning nettopp på disse rasene (NMBU). I tillegg er det brukt faglige råd fra markedsføringsfaglig kompetanse (Forprosjekt Markedsføringsstrategier for dølahest/fjordhest og nordlandshest/lyngshest – NHS/Handelshøyskolen i Bergen og BI, Bergen).

Raseorganisasjonene har stått for utvikling av Skeid, sammen med Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest de første årene, Norsk fjordhestsenter og til dels Norsk Hestesenter det siste året. Skeid ivaretar målet om å utvikle en god brukshest, gjennom bruk og trening for hester i alle aldre og på alle utdanningsnivåer. I tillegg får man både miljøbygging, muligheter for egenskapsregistrering på sikt og ikke minst mulighet for bygging av en merkevare – gjennom et eksklusivt bruksområde. Skeid er med andre ord svaret på det som beskrives fra Landsmøteuttalelsen om rasens bruksområde. Skeid er ikke en enkeltaktivitet på linje med andre etablerte aktiviteter, det er rasenes eget hovedbruksområde. Som islandshesten har sitt spesialområde gangartskonkurranser, har de nasjonale rasene Skeid.

Gjennom deltakelse i Skeid stimuleres folk til å trene hestene, så de kan bli trygge hester til bruk i rideskoler, turistridding, helsearbeid, næring, sport og fritid – som er målsettinga også til Landslaget. Med andre ord: målet er felles, veien er vi uenige om.

Ressursbruk

Dersom vi skal lykkes med Skeid må organisasjonen satse på det. Da kan vi ikke prioritere alle andre aktiviteter – de går sin gang ved hjelp av andre dugnads- og idrettsgrupper innen hestesporten. Alle medlemmer i vår organisasjon, som er med i andre aktiviteter, fortjener heder og ære og gjør en god jobb ved å promotere rasen, men det har vist seg at det ikke er tilstrekkelig. Organisasjonen har hverken menneskelige- eller økonomiske ressurser til å utvikle Skeid og samtidig støtte alt annet like mye. Det viktigste er å skape et alternativ til andre etablerte aktiviteter. Det er i dette alternative markedet våre potensielle kjøpere og brukere av hesten befinner seg (Markedsføringsstrategier for de nasjonale hesterasene 2015).

Når man i tillegg ser hva organisasjonen prioriterer er det ikke aktivitet men ungheststaller (90.000,- for 3. år på rad av totalt 200.000,-). Skeid avspises med en fellessøknad fra alle de tre raseorganisasjonene på 40.000,-. De to andre organisasjonene var innstilt på mer enn dobbelt så høy sum. Vår organisasjon ville ikke det.

Avl

Bruksegenskapene er viktige i avlsarbeidet. Likevel registrerer vi dem ikke på noen måte som gir oss informasjon vi kan bruke i avlsarbeidet (i all hovedsak lave arvegrader – Therese Selle, Bacheloroppgave NMBU 2010). For andre dyrearter hvor også bruksegenskapene er viktige, benytter man etablerte metoder for å registrere viktige arvbare egenskaper som er vesentlige for hvordan dyra er i bruk – i de bruksområdene de avles for. Innafor hundesport er man kommet langt i registrering av bruksegenskaper – det er mye overførbart kunnskap å hente der.

Avlsarbeidet på vår rase må også ta ny kunnskap i bruk. Norsk Hestesenter har nå nedsatt en arbeidsgruppe som viderefører tidligere arbeid med utvikling av et nytt system for å registrere bruksegenskaper i utstillingssystemet. Skeid og den nye måten å registrere egenskaper på gjennom bruksprøver vil ha svært mye felles. I løpet av 2017 forventer Landbruksdepartementet at det endrede bruksprøvesystemet prøves ut.

Landsmøteuttalelsens avslutning

Her oppsummeres det at organisasjonen ikke ønsker å satse på Skeid. Organisasjonen går da imot:

- Egen organisasjon sine demokratiske prosesser gjennom mange år (for eksempel: Handlingsplanen, deltakelse i arbeidsgrupper, prosesser i organisasjonen, vedtatt del av styrets arbeidsplan i mange år)
- Stortingets vilje (Statsbudsjettet for 2016 nevnte Skeid som det eneste konkrete tiltaket for de nasjonale rasene)
- Landbruks- og matdepartementets (LMD) krav gjennom mange år, hvor Skeid har vært et av tiltakene som skulle gjennomføres på Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest (jfr. tildelingsbrev 2012 – 2017).
- LMD sitt Fagutvalg for bevaring av nasjonale hesteraser sine anbefalinger, hvor vår organisasjon har en representant.
- Anbefalinger fra forsknings- og fagmiljøene på NMBU og Handelshøyskolen og BI i Bergen.
- Samarbeidet mellom de tre nasjonale rasene – uten samarbeid om Skeid, uten felles høstmøte, uten felles kåring, er det lite konkret igjen

Organisasjonens begrunnelse for å nedprioritere Skeid er formulert slik: «Vi mener at forfordeling av enkeltaktiviteter over tid vil kunne undergrave de allsidige bruksegenskapene vi søker i vårt avlsarbeid».

Alle de tre raseorganisasjonene har vært med i utvikling av Skeid gjennom interne demokratiske prosesser, samarbeidsgrupper med de andre organisasjonene og relevante fagmiljøer.

Organisasjonen vår kan ikke kaste om på alt som er bygget opp over mange år, på bakgrunn av en innkommen sak fra ett lokallag, som for øvrig har tapt mer enn 30 % av sine medlemmer de siste to åra. Dette er ikke demokrati, det er heller ikke seriøst avlsarbeid for å berge en rase.

Vår oppfordring

Vi ber organisasjonen og det nasjonale senteret for nordlandshest/lyngshest prioritere Skeid og gjennom Skeid bidra til at nordlandshest/lyngshest gis en mulighet til å få en større markedsandel hvor kultur, historie og dagens bruk henger sammen. Vi må prøve andre strategier enn de som er prøvd i 45 år og som ikke har greid å få rasen bort fra å være kritisk truet (FAO 2013). Vi har ikke råd til å la fagfolkens klare anbefalinger være uprøvd.

Heldigvis er Skeid fantastisk morsomt og spennende, både for publikum og for utøvere. Det er en berikelse å samarbeide med de to andre raseorganisasjonene. Skeid har i seg muligheten til meningsfull aktivitet, utvikling av et godt omdømme for hesterasene, avl av gode brukshester, bygging av inkluderende og hyggelige miljøer og kanskje aller viktigst: utdanning av allsidige trygge hester.

Foreninga Reisaskeid

Ane Evensen Storaas, Elisabeth Johansen, Renate Ingebrigtsen, Øystein Fredriksen, Geirmund Vik, Birgit D. Nielsen

Kopi:

alle lokallag under Landslaget for nordlandshest/lyngshest

Landslaget for dølahest

Norges fjordhestlag

Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest

Norsk Hestesenter

Norsk fjordhestsenter

Landbruks- og matdepartementet, avdeling for matpolitikk

NMBU, institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap og NMBU veterinærhøgskolen, institutt for sports- og familiedyrmedisin